

การดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1
Operation of the School which Passed Evaluation as a Moral School
under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1

สุนิสา ผดุงรัตน์

นิสิต หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: sunisaphdungratn44@gmail.com

โกสุม สายใจ

อาจารย์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: kossaic@rpu.ac.th

Sunisa Phadungrat

Student, Master of Education Program, Rajapruk University

Kosoom Saichai

Lecturer, Master of Education Program, Rajapruk University

รับเข้า: 19 กันยายน 2563 แก้ไข: 26 กันยายน 2563 ตอรับ: 7 ตุลาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษาสูงสุด และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในโรงเรียนผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับที่มีค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านครู ด้านโรงเรียน และด้านนักเรียน

ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงาน พบว่า ครูที่มีเพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษาสูงสุดต่างก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นอายุมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงาน พบว่า 1) ด้านโรงเรียน ควรลดความซับซ้อนของการประเมินโครงการที่มีตัวชี้วัดทับซ้อนกัน ซึ่งทำให้มีการดำเนินการหลายรอบสิ้นเปลือง งบประมาณ และเวลา 2) ด้านผู้บริหาร ควรมีการวางแผนแนวทางการขับเคลื่อนโดยเริ่มจากผู้บริหาร แล้วขยายผลมาสู่ครู บุคลากรทางการศึกษาและขยายผลต่อมาสู่ผู้เรียน 3) ด้านครู ควรศึกษากิจกรรม โครงการให้เข้าใจ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรม โครงการ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน 4) ด้านนักเรียน ควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวทางของโครงการ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม โดยให้นักเรียนปฏิบัติให้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน เพื่อไม่ให้เกิดเป็นภาระงานเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: โรงเรียนคุณธรรม การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม

Abstract

This research aimed to compare the performance of schools that were assessed as moral school under Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1, classified by gender, age, work experience, highest level of education and presented a guideline for promoting the operation of moral school under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample group was the 248 teachers in the school are assessed as a school of morality. This research instrument was a 5-level questionnaire with individual IOC values between 0.67-1.00 and the Cronbach's alpha coefficient is 0.95. The data were analyzed, such as frequency, percentage, mean, Standard Deviation (SD), t-t and One-Way ANOVA.

The research results were found that: The performance of the school that was assessed as a moral school under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1 in overall and each of the four aspects was at a high level. They were sorted by average as follows: Executives had the highest mean, followed by teachers, schools and students respectively. The results of the comparison of moral school of schools under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1 were classified by gender, age, work experience and the highest level of education. There was no difference in opinions and the highest level of education, except age. There were statistically significant differences of opinions at the .05 level. Guidelines for promoting operations as follows: 1) The schools should simplify assessment of projects and was budget and time. 2) The

administrators should plan a driven approach that starts with administrators and then passes on to teachers and educational personnel to be successful and then expands the results to learners. 3) Teachers should study activities and projects to understand in order to achieve their objectives and benefits 4) Students should encourage the implementation of activities according to the project guidelines to cultivate morality. By allowing students to practice as part of their daily life so as not to cause an additional workload.

keywords: moral school, operating moral school

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาของคนในชาติ ต้องมุ่งพัฒนาให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ให้มีกฎหมายการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้าและบรรลุตามวัตถุประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 14) สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติได้กำหนดแนวทางด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และมีคุณภาพสูงสุด ว่าการศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้านเพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะคุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อีกทั้งสภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้ผู้คนในสังคมต้องปรับตัวให้เหมาะสมอยู่ตลอดเวลา ที่สำคัญคือ เยาวชนที่อยู่ในวัยเรียนต้องได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะให้เหมาะสมเพื่อให้พร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาทางการศึกษาสำหรับเยาวชนที่สำคัญสถานศึกษาที่จะต้องจัดหาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับเยาวชน และพัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันอีกด้วย

จากความเปลี่ยนแปลงของสังคมดังกล่าวส่งผลให้การจัดการศึกษามุ่งเน้นสร้างคนให้มีคุณธรรม จริยธรรมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทยได้รับการกล่อมเกลาจากคำสอนของพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ยุคแรกของประวัติศาสตร์ชาติไทย จนกล่าวได้ว่าวิถีพุทธ คือ วิถีวัฒนธรรมของชาวไทยส่วนใหญ่ จนมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ทั่วโลกตระหนักและให้การยอมรับ พุทธธรรมหรือพุทธศาสตร์เป็นองค์ความรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาเข้าใจธรรมชาติ ของโลกและชีวิตที่แท้จริง และฝึกให้ผู้ศึกษาสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม กระทั่งการศึกษาธิการจึงมีแนวความคิดที่จะส่งเสริมให้สถานศึกษานำระบบของพุทธธรรมมาประยุกต์จัดกับระบบการเรียนการสอนในสถานศึกษาปัจจุบัน เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามที่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติกำหนด ที่มีคุณสมบัติของการเป็นคนที่ดี เก่ง มีความสุขอย่างแท้จริง โดยผ่านการดำเนินงานของ “โรงเรียนวิถีพุทธ” (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560: 2) จนนำมาสู่การเปิดกว้างที่จะไม่ให้การนับถือต่างทางศาสนามาเป็นอุปสรรคในการดำเนินการตามเขตพื้นที่ จึงนำมาสู่การเกิดขึ้นของ “โรงเรียนคุณธรรม” ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียน ครู และนักเรียน มีความเป็นอิสระในการเลือกนับถือศาสนา สามารถปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม

แนวทางในการปฏิบัติของโรงเรียนคุณธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียนต้องร่วมกันวางแผนร่วมกันดำเนินงาน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยสร้างการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติผ่านแผนงาน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เพิ่มขึ้น สร้างและพัฒนาให้มีองค์ความรู้ นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ร่วมกันตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม จากภายในโดยผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง และภายนอก โดยศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องโดยมีกรอบแนวคิดและตัวชี้วัดเป็นมาตรฐาน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรมตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียน โดยเชื่อว่าถ้าการบริหารโรงเรียนดีจะส่งผลให้ ครู นักเรียนเป็นคนดีของสังคม และเป็นประชากรที่ดีของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรมตาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มีสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำนวน 32 โรงเรียน มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดย 1) พิจารณาจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ, 2555) เป็นกลุ่มโรงเรียนที่ผ่านการประเมินโรงเรียนคุณธรรมระดับ 2 ดาว และ 3 ดาว จำนวน 19 โรงเรียน จำนวนรวม 697 คน ได้จำนวน 248 ตัวอย่าง ใช้การเทียบส่วนจากประชากรของโรงเรียนแต่ละแห่ง และใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple sampling random) เพื่อให้ทุกหน่วยประชากรมีโอกาสได้รับเลือกเป็นตัวอย่าง

เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม เป็นแบบปลายเปิด (Opened questionnaire) และดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. การหาความตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน แล้วนำมาหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์การวิจัย (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) เป็นรายข้อ โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ที่โรงเรียนวัดใหม่ผดุงเขตและโรงเรียนนวมิยวณิชวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbrach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

2. ระดับการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. การทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามเพศ และ ระดับการศึกษา ใช้สถิติทดสอบที (t-test) การทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามอายุ และประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของ LSD
4. ข้อเสนอแนะส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านครู ด้านโรงเรียน และด้านนักเรียนตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านโรงเรียนในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ตามกรอบแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสโรงเรียนของโรงเรียน โรงเรียนมีการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณธรรม การจัดทำแผนงาน กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วน โรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานที่ได้รับการยอมรับ ยกย่อง เชิดชูเกียรติจากชุมชน สังคม และมีการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชน หน่วยงานภายในและภายนอก ตามลำดับ

1.2 ด้านผู้บริหารในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ผู้บริหารสามารถขับเคลื่อนการบริหารงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม ปฏิบัติการตามโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมประพาดิตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตน ครองคน ครองงาน มีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม ผู้บริหารมีความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารปฏิบัติภารกิจ ติดตามการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม ผู้บริหารมีกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ผู้บริหารมีรูปแบบการปฏิบัติโดยใช้นวัตกรรมในการบริหารงานด้านคุณธรรม ปฏิบัติงานตามคู่มือ/แนวปฏิบัติ/เอกสาร โรงเรียนคุณธรรม ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงานและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาด้านคุณธรรม และมีผลการปฏิบัติงานและการเผยแพร่สู่สาธารณชน ตามลำดับ

1.3 ด้านครูในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยครูถ่ายทอดรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมให้แก่ผู้เรียนทุกครั้งที่เข้าสอน มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ การประพาดิต

ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม สามารถจัดการเรียนรู้ ปลุกฝังคุณธรรมนักเรียน สามารถนำผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนการสอน ครูมีความสามารถในการเป็นวิทยากรคุณธรรม การประเมินคุณธรรมนักเรียนเพื่อการพัฒนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมภายในกลุ่มครูกับผู้บริหาร ได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอก และมีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมทางคุณธรรมกับชุมชน ตามลำดับ

1.4 ด้านนักเรียนในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดย สามารถนำทักษะความรู้คุณธรรมไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรมเพิ่มขึ้น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในการทำกิจกรรมตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม นักเรียนปฏิบัติโครงการคุณธรรม ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม และจัดตั้งกลุ่ม/ชุมนุม/ชมรมตามความสนใจ ปฏิบัติกิจกรรมขยายผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านคุณธรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน เป็นโรงเรียนคุณธรรมตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นบุรี เขต 1 โดยภาพรวม

การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม	\bar{x}	SD	แปลผล	อันดับ
ด้านโรงเรียน	4.12	0.65	มาก	3
ด้านผู้บริหาร	4.25	0.68	มาก	1
ด้านครู	4.20	0.63	มาก	2
ด้านนักเรียน	3.94	0.70	มาก	4
รวม	4.13	0.61	มาก	

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ต่อการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นบุรี เขต 1 พบว่า

2.1 ครูที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึง ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

2.2 ครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ด้านโรงเรียน กลุ่มครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มอายุ 31-40 ปี ส่วนการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ด้านผู้บริหาร กลุ่มครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีค่าเฉลี่ย ต่ำกว่า กลุ่ม อายุ 31-40 ปี ในขณะที่การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ด้านครู กลุ่มครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีค่าเฉลี่ย ต่ำกว่ากลุ่มอายุ 31-40 ปี

2.3 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ยกเว้นด้านโรงเรียน และ ด้านครู ไม่แตกต่างกัน

2.4 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านนักเรียน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน

การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม	ตัวแปร			
	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน
1. ด้านโรงเรียน	0.78	7.37*	-1.45	2.67
2. ด้านผู้บริหาร	0.20	3.54*	-2.09*	1.11
3. ด้านครู	1.11	5.32*	-1.85	1.62
4. ด้านนักเรียน	0.44	0.68	-1.96	0.23
ภาพรวม	0.70	3.84*	-2.05	1.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรมตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านโรงเรียน

ในการประเมินโรงเรียนคุณธรรม ควรลดความซับซ้อนของการประเมินโครงการที่มีตัวชี้วัดทับซ้อนกัน ทำให้การประเมินต้องมีการดำเนินการหลายรอบทำให้สิ้นเปลือง งบประมาณ และ

เสียเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น โครงการประเมินคุณธรรมระดับดาว และโครงการโรงเรียนคุณธรรมเทิดไท้องค์ราชันย์

3.2 ด้านผู้บริหาร

3.2.1 ควรมีนโยบายจากผู้บริหารและวางแผนแนวทางการขับเคลื่อนโดยเริ่มจากผู้บริหาร แล้วขยายผลมาสู่ครู บุคลากรทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จแล้วจึงขยายผลต่อลงมาสู่ผู้เรียน

3.2.2 ควรมีการประเมินให้เห็นรูปธรรมมากกว่าการประเมินจากการนำเสนอและควรให้ความสำคัญเทียบเท่ากันทุกด้านไม่เน้นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น

3.2.3 ควรศึกษาแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติและสร้างความเข้าใจในกิจกรรมที่ถูกต้องให้ครูและผู้เรียน

3.3 ด้านครู

ครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนคุณธรรม ควรศึกษากิจกรรม โครงการให้เข้าใจ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรม โครงการ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง

3.4 ด้านนักเรียน

3.4.1 ควรได้รับการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ให้ตระหนักในความสำคัญของกิจกรรมในโครงการโรงเรียนคุณธรรม มากกว่าที่จะเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามกระบวนการของกิจกรรมเท่านั้น

3.4.2 ควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวทางของโครงการเพื่อปลูกฝังคุณธรรม โดยให้นักเรียนปฏิบัติให้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง เพื่อไม่ให้เกิดภาระงานหรือกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเสียเวลาในการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบนำไปสู่การอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรมตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 มีการบริหารอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการขับเคลื่อนกิจกรรม โครงการโรงเรียนคุณธรรม ผู้บริหารเป็นหลักสำคัญในการกำหนดนโยบาย การดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (2561) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของเขตตรวจราชการที่ 9 ระบุว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านทัศนคติต่อโรงเรียนคุณธรรม ด้านการนิเทศติดตาม ด้านความพร้อมของทรัพยากร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของแก้วตา พึ่งตนเอง (2555) ที่ศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำในภาคตะวันออกเฉียง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบุว่า ด้านการปฏิบัติตามแผน มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการวางแผน และด้านการปรับปรุงให้เหมาะสมตามผลการประเมิน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนและการปฏิบัติที่ชัดเจนของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณธรรมให้บรรลุตามมาตรฐานตัวชี้วัด สอดคล้องกับข้อคิดเห็นของ จันทรานี สงวนนาม (2551) ที่กล่าวว่า การบริหารเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรุจณี จันทนะโสทธิ (2552) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นศูนย์กลางของการบริหาร ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยุทธวิธี ในการบริหารสถานศึกษาใน 4 ประการ ได้แก่ การบริหารจัดการสถานศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้ การสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ นอกจากนี้ สถานศึกษาควรมีจุดเน้น หรือควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนแน่นอนในการบริหารจัดการ และสอดคล้องกับ Butt (1993) ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารซึ่งประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารได้ใช้พฤติกรรม ต่อไปนี้ในการสร้างวิสัยทัศน์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม การเผยแพร่วิสัยทัศน์ด้านคุณธรรมและ จริยธรรม และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คือ การให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการทำงาน การให้อำนาจ ความกล้าเสี่ยง การสื่อสารอย่างชัดเจน การสร้างความไว้วางใจ ความโอ้อ้อมอารีในการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริต การสนับสนุนนักเรียน การทุ่มเทกับการทำงาน การเอาใจใส่ตรวจสอบวิสัยทัศน์อยู่ตลอดเวลา การจัดหาทรัพยากรการพัฒนาวิชาชีพสำหรับตนเองและสมาชิกในองค์กร

2. จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรมซึ่งพบว่า ครูที่มีเพศ และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนคุณธรรมเป็นโครงการใหม่ที่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนได้รับทราบนโยบายและแนวปฏิบัติของโครงการเช่นเดียวกันและมีตัวชี้วัดเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างชัดเจน จึงมีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันหรือไปในทางเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชทิศา เขยกลีน (2553) ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ขนาดโรงเรียนที่พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความคิดเห็นต่อการบริหารในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุและระดับการศึกษาสูงสุดของครู มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น กลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี มีค่าเฉลี่ยต่อการ

ดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ต่ำกว่ากลุ่มอายุ 31-40 ปี ในด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร และด้านครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้ง 3 ด้านทั้งด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร และด้านครู กลุ่มอายุ 31-40 ปี มีประสบการณ์ที่พบการบริหารมากกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี อีกทั้งระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาโท และสูงกว่ามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปริญญาตรีหรือน้อยกว่า ใน 4 ด้าน คือ ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครูและด้านนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์ด้านการศึกษารวมถึงองค์ความรู้ที่มีมากกว่า

3. แนวทางส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรมตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ที่พบว่าในการดำเนินการโรงเรียนคุณธรรมควรมีนโยบายจากผู้บริหารและวางแผนแนวทางการขับเคลื่อนโดยเริ่มจากผู้บริหาร ขยายผลลงมาสู่ครู บุคลากร ให้ประสบความสำเร็จแล้วจึงขยายผลต่อลงมายังผู้เรียน ผู้บริหาร ครู ครอบศึกษาแนวทางการปฏิบัติกิจกรรม โครงการโรงเรียนคุณธรรมให้เข้าใจอย่างชัดเจนเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติและสร้างความเข้าใจในกิจกรรมที่ถูกต้องให้ครูและผู้เรียน และผู้เรียนควรได้รับการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจและความสำคัญของกิจกรรม โครงการโรงเรียนคุณธรรมไม่ควรเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามกระบวนการของกิจกรรมเท่านั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จักรี วงศ์อักษร (2562) ที่ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะทุกโรงเรียนให้ความสำคัญกับการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม เพราะมีกระบวนการที่ชัดเจน สามารถนำไปพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้ดีอีกแนวทางหนึ่ง แต่ในการพัฒนาคุณธรรมอาจต้องใช้เวลาและการติดตามประเมินผลจึงควรมีการปฏิบัติที่ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และควรมีการพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การดำเนินงานและการกำหนดกิจกรรมของโรงเรียนคุณธรรม ควรเตรียมความพร้อมด้านการจัดบรรยากาศของแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม
2. การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมควรมีการเผยแพร่การดำเนินงานสู่สาธารณชนและสร้างเครือข่ายขยายผลสู่ชุมชนและหน่วยงานภายนอก
3. การนิเทศติดตามผลการดำเนินงานควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ครอบศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนคุณธรรม ในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และยุคดิจิทัลเทคโนโลยี

2. ควรศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- แก้วตา พึ่งตนเอง. (2555). สภาพการบริหารโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักรี วงศ์อักษร. (2562). ประสิทธิภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บิ๊ค พ้อยท์.
- รัชทิตา เขยกลิ่น. (2553). บทบาทผู้บริหารกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และ คณะ. (2555). สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS. กรุงเทพฯ. เจริญดีมีนคองการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของเขตตรวจราชการที่ 9. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการสัมมนาการพัฒนาวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน รุ่น 2. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579. บริษัท พรักหวานกราฟฟิค. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุรวุฒิ จันทนะโสดี. (2552). การศึกษาปัญหาการบริหารงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- Butt, Marty. (1993). What do superintendents do to turn vision into action a biography of pragmatic visionaries. Dissertation Abstracts International.

Linda T Sheive; Marian B Schoenheit. (1987). **work life education leaders. Leadership: Examining the elusive.** Yearbook of the association for supervision and curriculum development.